Ն 292 — 1886 ՄԱՅԻՍ 17 ՇՈՒՐԱՔ ԻՐԹԷՍԻ — 1303 ՇԱՊԱՆ 25 — ԻՐԻՆՃԻ ՕՐՆԷ

40 ԲԱՌԱՔ

ՀԷՐԻՏԷԻ ՇԱՐԳԻՅԷ

40 ԲԱՌԱՔ

ԲՕԼԻԹԻԳԻՅԷ ՄԻԼԻՅԷ ԹԻՒՃԱՌԱՅԻՅԷ ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ ՎԷ ԻԼՄԻՅԷ

ԵԼԷՎԱՄԻ ԿԱՆՉԷՊԱ

ԱՊՕՆԷ ԳԻՆՈՒԹԻՒՆՔԸ

	12 ԱՄԻՍ	6 ԱՄԻՍ	3 ԱՄԻՍ
ՍՈՒԼԹԱՆՈՒԹԻՒՆ	200 ղրշ.	105 ղրշ.	55 ղրշ.
ԹԱՇՏԱ	240 »	125 »	—

Մէջհիպիէ 20 ղրուշտան

ԻԼԱՆԱԹ ԳԻՆՈՒԹԻՒՆՔԸ

Լինի, Շնի վէ Ցինի սահիպէ ղրշ. 6
Միւնճիւ սահիպէ . . . . . » 3
Մէկտառը նաֆիսյա տարը պէտքէր մէճմանէն գապուլ օլունաճագ վէ տարբ օլունմայան էվրագ իստէ օլունմայաճագ տըր։

Իսարէխանէսի, Օթամիշլուտա Պապը Ալի ճատտէսինտէ նումէրո 20 Ճիվէլէկեան մաթպասասընտա տըր։ Քեազիֆէի մէվատտ հագգընտա կազէթանըն սահիպ վէ մէսուլը ՑԻԴՐԱՆ ՃԻՎԷԼԷԿԵԱՆՆԱ միւրաճաաթ օլունա։

ԿԻՐԻՆԼԻԿՔ ՀԱՎԱՏԻՍ

ԵՈՒՆԱՆ

Կէչէն բազար էրթէսի կիւնիւ Եունան հուտուտընտա վուգու պուլան միւսատէմէ հագգընտա ախիրէն պաղը թաֆիլաթ ալպ օլընմըշ տըր։

Ահմէտ Էյուպ բաշա հազրէթլէրի իլէ ժենէրալ Սապունճաքի միանընտա միթարէքէյէ տաիր միւգաքէրէ օլընմագտա իքէն, Թրքհալա սանճաղընն պիր նոգթասընտա պիր մուհարպէպ վուգու պուլմաղլա, աթէշին քէսիլմէսի իչիւն Թարաֆէյնտասքէրինէ էմրլէր իրսալ օլընմըշ տըր։

Եունան եիւզպաշլըրընտան Մ. Տիմագօբուլօ՝ պիր Օսմանլը զապիթիլէ միւթեաւէտէ իթմէք իւզրէ հուտուտա տոզրու կիթմէքտէ իքէն, պիր գուրչուն իլէ մուրուլուպ եարալանմըշ օլտըղընտան, պիր ազ սանրա թէքբար մուհարեպէյէ պաշլանմըշ տըր։

Գուիթրա մուհարէպէսինտէ աղըրճա եարալանմըշ օլան Եունան զապթանընտան միրալայ Լօրինին հայատը իւմիտսիզ պիր հալտէ տեղիլ իմիշ։

* *

Ահմէտ Էյուպ բաշա հազրէթլէրի՝ Օսմանլը օրտուսընընն հուտուտտաքի պիտիճէյնի նոգթալարտան կէրի չէքիլմիշ օլտըղընը Լարիսատաքի Եունան գօմանտանընա պա թէլէկրաֆ պիլտիրմիշ տըր։

Եունան գօմանտանը տախի Ամինատա հարպիյէ նէզարէթինէ պիր թէլէկրաֆ քէշիտէ իտուպ, նէզէրօ նամ մէկտիտէն Զօրպայա վէ Զօրպատան ըէկէնիյէ գատար օլան խաթթը հուտուտտան Եունան ասքէրինին չէքիլմիշ օլտըղընը, վէ օրալարտա հատիսէտէն էվվէլ նէ գատար ասքէր վար իսի իսէ, երինէ օգատար ասքէր պրրագըմըշ օլտըղընը պիլտիրմիշ տըր։

* *

Լարիսատա պուլընան Գրբմրզը խաչ սեյար խասթանէսի իտարէսի՝ մէճրուհին իչիւ լեվգիմամ թաւէպ իթմիշ տըր։ 8 թապիպ՝ հէման չէհրը մէկթիրէ կիթմէք իչիւն էմր ալմըշլար տըր։

* *

Էլէվսիմ բիչկեճէնընտա տէմիր աթմըշ օլան Եունան տոնանմասը՝ Սալամին լիմանընա ավտէթ իթմէք իչիւն էմր ախզ իթմիշ տըր։

* *

Բուսիանընը՝ Ալէքսանիա, Ավթրիա, Իթալիա վէ Ինկիլթէրրա իթթիֆագընտան այրրլարագ Ֆրանսայա թէգարուպ իթմէք նիյէթինէ օլտըղընա տաիր պաղը մէհաֆիլտէ գուհուրա կէլէն բիվայէթ՝ բէսմի մէնպէրէտէն թէքզիպ օլունմըշ տըր։

Եու գատար վար քի, Ֆրանսա սէֆիրի Մ. տը Մուլըն պու քէրբէ Ամինայա ատէթի՝ Ֆրանսա իլէ Բուսիա պէյնինտէ պիր իթթիֆագ հասրլ օլտուղընա պիր էմարէ ատտ օլունըյօր։

* *

Տիւն չէհրիմիզէ վիւրուտ իտէն Ամինա կազէթալարընտա ատիտէքի մալիումաթ կէօրիւմիւշ տըր։

Ամինատա Օսմանլը սէֆարէթի մասլահաթկիւզարը Շէմսէտտին պէյ՝ Պապը Ալինին պա թէլէկրաֆ իրսալ իթմիշ օլտուղը պիր նոթալը կէչէն ճուսատա էրթէսի կիւնիւ Եունան խարիճիյէ նազրընա թէպլիմ իթմիշ տըր։

Իչպու նոթատա, Պապը Ալի՝ տէվլէթէն պէյնինտէ միւնասէպաթը տօսթանէ պուլունտուղը պիր սըրատա Եունան հուտուտընտա վուգուա կէլէն մուհարէպէլէրտէն տոլայը պէյանը խաթիրպապ իթմիշ, վէ մէգքիր վագաալարը Եունան ասքիրինին աթէշի թապիրթընա համ իտէրէք, հիւքիւմէթը Եունանիյէ պունատան տոլայը մէսուլ թուրթմամըշ տըր։

Նոթանընը խիթամընտա, Պապը Ալի՝ Եունան օրտուսը իլէ թավրը միւսալէմէթ քէսարանէտ պուլընմագ իչիւն Ահմէտ բաշա հազրէթլէրինէ էմր վէրմիշ օլտուղընը պէյան իթմիշ, վէ Եունան հիւքիւմէթի թարաֆընտան տախի օ եոլտա էմրլէր վէրիլէճէկինէ պէյանը իւմիտ էյլէմիշ տըր։

Շէմսէտտին պէյ՝ էրթէսի բազար կիւնիւ թէքբար Եունան խարիճիյէ նազրընընն նէգտինէ կիտիպ, տիկէր պիր նոթա տահա թէսլիմ էյլէմիշ տիր։

Իչպու նոթատա, Պապը Ալի՝ Թարաֆէյնտէն թէէմինաթը միւթէգապիլէ իթա սլունտուգտան սոնրա մուխասէմաթա թէքբար իպթիտար օլունմասընտան տօլայը իքինճի տէֆա սլարագ պէյանը թէաճճիպ իթմիշ, վէ թէրքը սիլահանէ վագթ իպթիտար օլունճաղը հագգընտա Եունան հիւքիւմէթինին պիր միւտտէթ թային իտէճէկին հագգընտա պէյանը իւմիտ իտէրէք, հիւքիւմէթը Սէնիյէնին տախի օ միւտտէթի զարֆընտա թէրքը սիլահ իտէճէկինի տերէյան էյլէմիշ տիր։

Նէյէն սալը կիւնիւ Եունան սուլարընտա Հիտրա ատասընընն էթրաֆընը տօլաչվագտա օլան վէ պաղը սէրեհարար սիտ պուլընան պիրինկիլիզ թէնէզգիւհ վարօրը՝ թէվագուֆ իթմէքիչիւն պիրինկիլիզ հարպ սէֆինէսի թարաֆընտան էմր ախզ իթմիշ իսէ տէ, տինէմէյիզ եօլունա տէվամ իթմիկինտէն, մէգքիր ինկիլիզ հարպ սէֆինէսի թարաֆընտան իւզէրինէ իւչ տէֆա գուրու սըգը թօր աթրմըշ, վէ պիր թօրբիլ վաբօրը տախի մէգքիր վաբօրը թագիպլէ տէրտէպէ իտուպ, հարպ սէֆինէսինին գօմանտանը՝ մէգքիր հարէքէթինէ տօլայը գաբատանը մուսիլիյէնի չէտիտէն թէքբար էյլէմիշ տիր։

* *

Եունանգրալը՝ գարիպէն Էվրօբայա կիտէճէք տիր։ Գրալը միւշարէյէհին իչպու սէյահաթա իպթիտար իթմէկտէն էվվէլ պիրազ վագթ Դօրֆուտա իգամէթ իտէճէկինտէն, օրատաքի սերայըն հազրըլանմասը իչիւն էմր վէրիլմիշ տիր։

* *

Եունան հուտուտընտա վուգուա կէլէն մուհարէպէլէրտէ Եունան օրտուսը պաշ գօմանտանը ժենէրալ Սապունճաքինին մախտուտը մուրուլուպ թէլէֆ օլտըղը սախիրէն բիվայէթ օլընմըշ իսէ տէ, պու բիվայէթին պիսալու էսաս օլտըղը թագգիգաթը սախիրէտէն անլաշըլմըշ տըր։

ՊՈՒԼԳԱՐԻՍԹԱՆ

Շարգի Ռումէլի մէճլիսը ուսմանի ինթիխապաթընտան տօլայը էսկի Զաղրատա պաղը արպէտտալը վուգու պուլըպ պիր չօգ քէսանընն մագթուլ վէ մէճբուրէ օլտուգլարընը տիւն եազմըշ իսի։

Պու պապատ կէչէն բազար էրթէսի կիւնքի թարիխէ Ֆիլիպէտէն պէրվէճճը աթի եազըլմըշ տըր։

«Էսկի Զաղրատա աղըր գաբըշդըգլարը վուգուա կէլմիշ տիր։ Ալընան պիր թէլէկրաֆ՝ մահալի պէյլէտիյէ ըէխինին վէ Մ. Սէրգէրօֆ նամընտա պիր զապթին գաթլ իտիլիքլէրինին վէ տիկէր պիր զապթին ճէրճ իտիլիկինի խապէր վերիյօր։ Պունտան պայդա 6 նէֆեր վէ 2 քէօրիւ թէլէֆ օլմուշ տըր։ Ֆիլիուհաթ մուխալիֆ ֆըրգատա գալմըշ տըր։ 15 գատար տա մէճրուհ վագը օլմուշ տըր։»

Բէզալիք կէչէն սալը կիւնքի թարիխէ Ֆիլիպէտէն պէր վէճճը աթի եազըլմըշ տըր։

«Էսկի Զաղրա միւլհագաթընտան Եէնի Զաղրատա ինթիխապաթատան տօլայը զուհուրա կէլէն վէգալի հագգընտա պուրայա (Ֆիլիպէյէ) մալիումաթ վիրուտ իթմիշ տիր։ Մահալը մէգքիրտէ էհալի իլէ ասքէր պէյնինտէ ատէթա մուհարեպէյէր վուգու պուլմըշ, վէ 40 գատար մագթուլ վէ մէճբուրէ վագը օլմըշ տըր։

«Լաքին համտ օլսուն վիլայէթին տիկէր ճէհէթլէրինտէ աղըր գաբըշդըգլար զուհուրա կէլմէմիշ տիր։ Պունունլա պէրապէր մէհաֆիլը բէսմիյէտ պիր չօգ մահալլէրին իտարէյի էօրֆիյէ ալթընա ալընմասը էօյլէնիյօր։

«Ինթիխապաթը նէթիճէսի՝ (Էնկիլթէրա գրալիցասընը) էվվմը վէյատէթի միւնասէպէթիյէ պէյօղլունտա քեաֆի ինկիլթէրա սէֆարէթխանէսինին պաղչէսինտէ իմբրասը մուգաբրէր օլան ճէմիյէթ տիւն կէր պունլարա ինթիխապաթի նամը վէրիլէպիլիր իսէ) չիտտի մալիում օլտը։ 88 հիւքիւմէթ թարաֆտարը վէ եահուտ բատիգալ նամկէալէրի ինթիխապ օլընտըղը հալտէ, մուխալիֆ ֆըրգատան 4 նամզէտ ինթիխապ իտիլտի։ Լաքին չու տա սահիհ տիր քի, մուխալիֆ ֆըրգա իթթաբէյտէն իսթինքաֆ էյլէմիշ տիր։

«Սօֆիատա նէչը օլընան վէ մուխալիֆ ֆըրգայա մէնսուպ օլան կազէթալար՝ Շարգի Ռումէլի մէպուսլարընն հիւքիւմէթը Սէնիյէնին արզուսը մուճիպնէճէ Սօֆիատա իճթիմա իթմէլէճէքլէրինի զանն ու թանին իթմիշլէր իսէ տէ, Պուլկարիսթան բէյիը վիւքէյսաը Մ. Գարավէլօֆն նիմ բէսմի կազէթասը օլան Թէրէվէք Գէ-Ռէյ-Բէ պու խապէրի թէքզիպէ մէմուր օլտըղընը պէյան իթմիշ տիր։

«Մուխալիֆ ֆըրգա ռուէսասընտան Մ. Իվան Ս. կէչօֆ վէ Մ. Ս. Վէլիչգօֆ պու քէրրէ Տէրսաատէթ կիթմիշլէր տիր։ Մուսթիյէհիմանընն պու եօլճըլըգը՝ Մ. Գարավէլօֆրն վէ թարաֆտարլարընն էֆքեարընտան պաղչա էֆքեար նէչը իտէնլերի մէն իթմէյէ մէմուր օլան պիր թագմ էշխասը մուզիրրէնին թավր ու մուսթէլլերի թէհլիքէսինտէն ազատէ օլմագ մազսատինէ համլ օլընըյօր։

«Շեմտի պլտըղրմ մալիումաթա կէօրէ, Եէնի Զաղրա՝ իտարէի էօրֆիյէ ալթընա ալընմըշ տըր։ Հալպու քի պու հավատիս թահգիգէ միւհթաճ տըր։»

ՊԱՆԴԸ ՕՍՄԱՆԻ

Օսմանլը Պանգասը մաթլուպաթընն սուրէթը թէվիյէսի վէ Պանդը մէգքիրտէն եէնիտէն իսթիգրազ իստիյէճէք 750000 լիրա հագգընտաքի գարարը ախիր ահքեամընն իճրասը զըմմընտա պու տէֆա սուտուր իտէն իրատէի Սէնիյէ մուճիպնէճ, օլ պապտէքի մուգավէլէնամէ՝ պու կիւն Մալիյէ նազրընը Զինի էֆէնտի հագրէթլէրի իլէ Պանդը մէգքիր միւտիրլէրի Մ. Ֆոսթը վէ Մ. Տըվօ թարաֆընտան իմզալանմագ տըր։

Մէգքիր սուրէթը թէսվիյէ հագգընտա պէր վէճճը աթի պաղը մալիումաթ իթա օլընը։

Հիւքիւմէթը Սէնիյէ՝ Պանդը Օսմանիյէ 4.500 000 լիրա տէյնի օլտըղը թանըմը, վէ տէյնը մէգքիրը Սէլանիք վիլայէթինին հասրլաթը ռուսումիյէսի իլէ թէէմին իթմիշ տիր։ Պանդա՝ 100տէ 5 ֆայիզ վէ 100տէ 1 բէսիւլ մալ վերմէք չարթը իլէ մաթլուպը օլան մէգքիր 4 500, 000 լիրա իչիւն թահվիլաթ իսրաճ իտէճէք տիր։

Հիւքիւմէթը Սէնիյէ՝ թահվիլաթը մէգքիրէյի միւնասիպ կէօրտիւկի վագթտա 7.000.000 լիրայա իպպաղ վէ ֆայզասը օլան 2 500 000 լիրայը իսթէտիկի վէճճ իլէ սարֆ իտէպիլէճէք տիր։

Պանդը Օսմանի՝ հիւքիւմէթը Սէնիյէյէ եէնիտէն 750 000 լիրա իսթիգրազ վերէճէք տիր։ Իչպու իսթիգրազ թագսիթ թագսիր իթա օլունճագ, վէ պու թագսիթլէրին թարիխի իլէրիտէ թարիխ իստիճէճէք տիր։

Իչպու իսթիգրազ իլէ Ալէքսանիաստան ճէլպ օլընան գրուբ թօրլարը պէտէլինտէն պագը գալան 100.000 լիրա տէյն իլէ, ախիրէն Ալէքսանիյա սրբարը օլընան թօրբիլ վաբօրլարընն պէտէլի օլան 50 000 լիրա թէսվիյէ օլունճագ։ Բամազան միւնասէպէթիյէ մէմուրլինէ պիր մաշ վերիլէճէք, վէ էլեվվ սիլահ ալընտա պուլունան ասաքիրը բէսիֆէյնին մէմլէքէթլէրինէ սեվգի իչիւն իգթիդա իսէն մէսարիֆ թէսվիյէ իտիլէճէք տիր։

Սարֆիյաթը մէգքիրէտէն սոնրա մէգքիր իսթիգրազատան հիւքիւմէթը 150 000 լիրա գատար ագչէ գալաճաղը ինտ էլ հիսապ անլաշըլմըշ տըր։

ՏԱԼԽԻԼԻՅԷ

Ինկիլթէրա գրալիցասընընն էվվմը վէյատէթի միւնասէպէթիյէ պէյօղլունտա քեաֆի ինկիլթէրա սէֆարէթխանէսինին պաղչէսինտէ իմբրասը մուգաբրէր օլան ճէմիյէթ տիւն գատար պուլմուշ տըր։

Բէսմը մէգքիրէ ինկիլիզ մարշը իլէ պէտ օլընըպ, մուախարէն Համիտիյէ մարշը թէրէնիւմ իտիլմիշ տիր։

Իչպու ըէսմտէ Սատրազամ Քեամիլ բաշա հազրէթլէրի իլէ Խարիճիյէ վէ Պահրիյէ նազրընընը Սաիտ վէ Հասան բաշալար, եավէրը էֆրէմը հազրէթը Բաթիշահի Ռիզա բաշա, Շուրաի Տէվլէթ ազասընտան Նուրեան Ցովհաննէս էֆէնտի, Պէյօղլու միւթէասրրբիը Արիֆ պէյ, Պալը Սերասքէրի թահրիրաթը ճճնէպիյէ միւտիրի Մամիկոեան Միքայէլ Մուրատ էֆէնտի, ըէժիմ գամիսէրի Համամճեան Սարգիս էֆէնտի, թէշրիֆաթի խարիճիյէ մուավին իպլահիմ պէյ, մաճէմէի թէմեղ ազասընտան Շահազ դարապետ վէ խրիսթօֆորիտի էֆէնտիլէր վէ խարիճիյէ նէզարէթի ուսուրը հուգուգիյէ միւտիրի Ռէշիտ պէյ հաղարաթը հազրը պուլընտրգլարը կիպի, պիլ ճիւմլէ սիֆէրաի էճնէպիյէ վէ մատամալարը վէ Պանդը Օսմանի միւտիրլէրի Մ. Ֆոսթը վէ Մ. Տրվօ վէ Պէյօղլու միւթէպէրանընտան բէք չօգ գէվաթ տախի մէտուէն հազը պուլընմըշլար տըր։

—Տէօրտունճիւ (էրզինկեան) օրտուի Հիւսայուն միւշիրիյէթի քէմանքեան Նազիֆ բաշա հազրէթլէրինն էօհտէսինտէ գալմագ իւզրէ օրտուի մէգքիր տաիրէսի փէվգէլատէ գօմանտանը՝ եավէրը էֆրէմը հազրէթը Բահրիյէի թէֆթիշը ասքէրի գօմիսիոնը ալտինէ մէմուր միւշիր Իսմայիլ բաշա հազրէթլէրինէ թէվճիհ պուրրըմշ տըր։

—Շէհր Լիմանէթինտէն տէրտէսթը թէշրիկ վէ թէէսիս պուէյնան մէմուրինը թահսիլիյէնին իմթիհանը խիթամ պուլմուշ, վէ պաշ թահսիլտարլար իլէ մէմուրիյէր թահրիրիյէ գօմիսիոնը մախսուս մարիֆէթիյէ թային գրընընը։

Հալ պու քի, իմթիհանլարը իճրա գէլընան թահսիլտարլար իլէ թահսիլտար մուավինլիքլէրինէ թալիպ օլան զէվաթն քէսրէթի հասէպիլէ, պունլար պէյնինտէ զուրա քէշիտ օլընաճագ տըր։

Մէսմուաթա կէօրէ, թահսիլտարլար՝ խանէ վէ տիւքքանտարրն էմլաք վերկիսինի վէ թանգիֆաթ ըէսմինի՝ նիւմէրօ նիւմէրօ կէդիպ սահիպ վէ եա միսսէճէհրիյնտէն թալէպ իսէճէքլէր, վէ եագաբ ալամէթը ֆարիգալը էլպիսէ կիրիպ, 20.000 ղրուշըգ քէֆիլ վերէճէքլէր տիր։

Թահսիլտար մուավինլէրի տախի թահսիլտարլար իլէ պէրապէր մահալլէրի կէդիպ, պունլարընան սաբրը պէրէր պէօյիւք չանթա թաշէյաճագ, վէ թահսիլ օլընաճագ բարալարը վէ թահսիլաթա տաիր օլան տէֆթէր վէ էտէվաթը չանթա տերու�ինտէ կէդտիրէճէք, վէ պունլար տախի քեզալիք բէսմի էլպիսէ կիրինիպ, 5000 ղրուշըգ քէֆիլ կէսսթէրէճէքլէր տիր։

(ՏԱԽԻԼԻՅԷ տիկէր պաղը հավատամաթ իչիւն սոն սահիֆէյէ միւրաճաաթ)

ՇԻՐԲԷԼԷԹԸ ԽԱՅՐԻՅԷ

Մէսմուաթըմզա կէօրէ, Շիրքէթը խայրիյէ իտաքսի՝ ուֆագլըգ ճէհէթինճէ էհալիյէ սուհուլէթ օլմագ իչիւն քէնտուլէ մախսուս 10ար, 20չէր վէ 40ար բարալըգ պիլէթլէր չըգալաճագ, վէ քէօրբիւ իւզէրինտէ պիր մահալը մախսուս պուլընտըրըպ, վաբօր եօլճըլարընն մէճթիյէ վէ չէյրէքլէրինի պաշ վէ ֆարգ ալմագըզընը օրատա պօղտուրաճագ, վէ պիլէթճիլէրէ ասլա բարա պօղտըրթմայաճագմըշ։

Լաքին պու թէտպիրէ հիւքիւմէթ մէթ միւսաատ իտէ՞ մի։

Զիւնքի Շիրքէթը խայրիյէ՝ պու թէտպիրի իթթիխազ իթմէսիյլէ էհալինին սուհուլէթ ու բահաթընտան զիյատէ քէնտիսի միւթէֆիտ օլաճագ վէ էհալի իսէ պու եիւզտէն պէլքի տէ միւթէզարրուր օլաճագ տըր։

Պու տէտիկիմիզի իյզահ իտէլիմ։

Վագբա հէր կիւն կիտիպ կէլէն եօլճըլար՝ մէգքիր պիլէթլէրի ապոնե տէֆթէրի մագամընտա գուլանըպ սարֆ իտէպիլիրլէր, լաքին պատա հաֆթատա պիր քէրրէ փաբօրլա եօլճըլըգ իտէնլէր՝ բարա պօղտուրուպ տա, մէգքիր պիլէթլէրտէն ալարգալարընտա, ֆագատ գալան պիլէթլէր թապէի կիւնլէրճէ ճէպլէրինտէ գալարագ երրթըլըպ դալպ օլաճագ։ վէ իշթէ պունտան Շիրքէթ՝ քէնտիսի իսթիֆատէ իտէճէք տիր։ Պունտան մատտա էհալի՝ Շիրքէթին պիլէթի տիր Շիրքէթ ալըյօր տիլէրէք մէգքիր պիլէթլէրի քէնտի արասընտա տա ուֆագլըգ մագամընտա ալրպ վերմէյէ պաչյաճաղը չիպպէհպ օլուպ, պունտա տախի աչընմագ, երրթըլմագ վէ զալպ տալագ կիպի հալլերին վուգուրյա Շիրքէթին միսլիֆտա օլաճաղը, վէ պու հիմպաճա Շիրքէթը խայրիյէ էհալիյէ իսալը իսալը ֆիլիթ օլաճաղը, վէ պու հիմպաճա տարը պունտան ուֆագլըգ մագամընտա ալրպ վերմէյէ պաչյաճաղը չիպպէհպ օլուպ, պունտա տախի աչընմագ, երրթըլմագ վէ զալպ տալագ կիպի հալլերին վուգուրյա Շիրքէթին միսլիֆտա օլաճաղը, վէ պու հիմպաճա Շիրքէթը խայրիյէ էհալիյէ իսալը իսալը ֆիլիթ օլաճաղը, վէ պու հիմպաճա տարը ուֆագլըգ մագամընտա ալրպ վերմէյէ պաչյաճաղը չիպպէհպ օլուպ, պունտա տախի աչընմագ, երրթըլմագ վէ զալպ տալագ կիպի հալլերին վուգուրյա Շիրքէթին միսլիֆտա օլաճաղը, վէ պու հիմպաճա տարը պունտան

Հ ԱԼԸ ՀԱԶԸՐ

ԵՈՒՆԱՆ օրտուսու, ֆիլիէն տաղթելմաեա պաչանը։

Եունան վէ դայրի Եունան հարպ թարաֆկիրլէրինէ տէ, պաչարընա քիլ տէօքիւպ վէ օթուրուպ աղլամագտան պաչգա պիր չէյգալմաը։

Օրտունուն տաղթելմասը թարդը, վուգուա կէլէճէք զարուրի պաղը թէկէխրլէր, եախօտ եէվմիյէ տաղթելան ասքերին մըգտաբը չօգլուղը վէ ազլըը։ Հէնուզ հարպ թարքֆկիրլէրինին աղըգլարընտա երինէ վէվէլէ սէրմայէլերի օլապիլիրլէր իսէ տէ, պու տախի քէնտի սօն թէսէլիլերի օլաճաղընտան, արթըգ օլ գատարընա տա աֆվ օլունմաը տը։

Եունան տէվլէթի, ագրլաբզուրգա պաչտարաը պիր իշի, ագրլաբզա պիթիրիեօր։

Վէ պու ագրլաբզ քէնտիսինէն օվմաերպ տա խարիճտէն քէնտի գաֆասընա սօգուլմուչ տախի օլա, նէթիճէսի՝ քէնտի հագգընտա տա չօգ խայրը օլտուղունտան, նէ գատար իֆթիխաբ իթսէ ադ տը։

Եունան միչքիլինին սոլհէն տէֆ իտիմիզ օլմաը, ուժուժ սուլհ թարքֆկիրլէրի իչին պէօյիւք պիր ֆիլթուհաթ, վէ ուժուժ հարպ թարքֆկիրլէրի իչին տախի պէօյիւք պիր ժաղլուպիլէթ օլտու։

Ֆագաթ ուժուժ սուլհ թարքֆկիրլէրինին, ֆիլթուհաթտան զիատէ իֆթիխաբ իտէճէք տիկէր պիր պէօյիւք սէպէպլէրի տէ վար տը։

Եանի, Էվրօբա իթթիֆագընը, միւքէմմէլ սուրէթտէ քէնտի մագսէտինէ վասլը օլմաս իսի, եվէլքինտէն տահա զիատէ գըյմէթլի պիր չէյ սաերլմաեա միսթահագգ պուլունմագտա տը։

Տիւէլի մուազզամի Էվրօբա իթթիֆագընը իլան օլունան մագսէտի, տէվլէթի Օսմանիէ իլէ Եունան տէվլէթի պէյնինտէ պիր մուհարէպէ մէն էյլէմէք իչիւն օլսուն, իսթէր պինէֆս քէնտի պէյնլէրինտէ պիր արպէտարը ազիմ վուգուինին էօնիւնի ալմագ իչիւն օլսուն, պու գատար պէօյիւք տէվլէթլէր, պիր իթթիֆագը ուժուժի թահթընա կիրտիքտէն սօնդրա, էկէր պու իթթիֆագ՝ քէնտի մագսէտինէ վասլը օլմաս իսի, պունտան սօնրա, արթըգ բաստ կէլէնին պիրա իթիրազ իսթէտիյի եօլա սարժայա ճիւրաթ իտէճէյի մուհագագ պիր չէյ օլուպ, նէթիճէլէրինին նէրէլէրտէ գարար գըլաճագլարը։ Ինսանա տէհլիթ կէթիրէճէքլէր իսի։

Հալգու քի, այնի պէօյիւք տէվլէթլէր պէյնինտէ թէրէտտիւտի հալտէ պուլունանլար տախի օլմուչ իքէն, երինէ իթթիֆագընը պագը գալմըշ օլմասը, վէ իլան իտիլէն մագսէտէ վասլը օլունմուչ օլմասը, իլէրուսի իչիւն բէք իմմիտպախչ պիր հալ օլուպ, էօյլէ օլուբ օլմազ չէյլէր իլէ տիւնեանընը ըահաթը պօզուլմայաճաղընա կէրէյի կիպի պիր էմնիյէթ հասը օլմուչ տըր։ Վէ իչթէ էն զիյատէ իֆթիխաբ օլունաճագ ճիհէթ տախի պու ճիհէթ տիր։

* * *

ՊՈՒՎԷՆՐԻՕԹԱՆ ՎԷ ՐՈՒՄԷԼԻԻ ՇԱՐԴԻ տախի, չու սօն վագթլարտա, էհլի վէլվէլէնին վէ հարպ ադչէգլարընը էլլէրինտէ աղ սէրմայէ օլմատըլար։ Վէ եէնիտէն ե՛նի գաբըշգըշգալար։ Բրէնս Ալէքսանտր ճէնապլէրինէ գարշը ֆէսատլար։ Վէ պունլար կիպի պիր թագըմ գօրգուվէրիճի արաճիֆլէր։ ադ եիւրէքլէր օյնաթմատըլար։

Պուլկար էհալիսինին, քէնտի տիկէր գօնչուլարընտան պաղըլարընը հալլէրինէ մուղալիր օլարագ, թապաթատան սաքին հալի, Բրէնս Ալէքսանտր ճէնապլէրինին գազանմըշ օլտուղը տախիլի վէ խարիճի հիւսնիւ թէվլեճճիւհ, վէ քիչիւք էհլի ֆէսատ կիրուհինին հէր թարաֆտան եիւզտէն տիւշմիչ օլմասը, մէգքիւր արաճիֆլէրին հիւքմէլէրինի գըբմայա քէճֆի իտիլէր իսէ տէ, հէնուզ պէօյիւք պիր գարշըշգըշգ կիրտապընտան անճագ գուրթուլապիմիշ օլան պիր միլքին թապիլի հալի, տիւնեանընը տէօրթ տիրէյինի այաղը ալմագտան պաղչգա պիր չէյ տիւշիւնմէյէնլէր իչիւն էլան ազ չօգ պիր սէրմայէ, վէ եաշատգլարը տիւնեանընը տէօրթ տիրէյինէ գաթէն աէ կիւվենմէյէն բէսիմսիթլէրէ պիր գօրգու մէնպաը օլապիլիր իտի։

Պունլարա չուրասընը անլաթմագ վէ գապաղ իթտիրմէք նէ՞ գատար միչքիլ պիր չէյ օլաճագ տը քի, Պուլկարլարտան ազ սաքին թապիա. թա մաիք պուլունան պիր գամմի. չիւն պիլէ, նէ օլմուչ իսէ քէճֆի օլմուչ իտի, վէ հէնուզ թէսքին օլընմըշ օլան պիր գաբըշգըշգը թէքէրիւրի գապի օլա իտի պիլէ, հէյ վագը օլան եօրկունուզ պունա միսսատտ իտէմէզ, վէ հէյ տէ արա եէրտէ կէչմիշ տէնիլեպիլէճէք գատար պիր վագըթ կէչմէմիշ իտի։

Խա՛ր, հարպ վէ գաբըշգըշգ սէվտասընտա պուլունանլար իչիւն Պուլկարիսթան վէ Բումէլիի Շարգիտէն տէ պիր իւմիտ քէօչէսի գալմամըշ տը։

Պուլկարը չիմտիքի տիւշիւնտիյի չէյ, եաբընը քէնտի տախիլի թիճարէթի, վէ պախտուսու վուգուաթը ախիրէ եիւզիւնտէն ըախնէտտար օլմուչ օլան թիճարէթինին թամիրի տիր։

* * *

ՖԻԱՆՍԱ ՎԷ ԱԼԷՄԱՆԻԱ իլի պաչանա տէհլիթ կէթիրէճէքլէր իտի։

Հալգու քի, այնի պէօյիւք տէվլէթլէր պէյնինտէ թէրէտտիւտի հալտէ պուլունանլար տախի օլմուչ իքէն, երինէ իթթիֆագընը պագը գալմըշ օլմասը, վէ իլան իտիլէն մագսէտէ վասլը օլունմուչ օլմասը, իլէրուսի իչիւն բէք իմմիտպախչ պիր հալ օլուպ, էօյլէ օլուբ օլմազ չէյլէր իլէ տիւնեանընը ըահաթը պօզուլմայաճաղընա կէրէյի կիպի պիր էմնիյէթ հասը օլմուչ տըր։ Վէ իչթէ էն զիյատէ իֆթիխաբ օլունաճագ ճիհէթ տախի պու ճիհէթ տիր։

* * *

ՊՈՒՎԷՆՐԻՕԹԱՆ ՎԷ ՐՈՒՄԷԼԻԻ ՇԱՐԴԻ տախի, չու սօն վագթլարտա, էհլի վէլվէլէնին վէ հարպ ադչէգլարընը էլլէրինտէ աղ սէրմայէ օլմատըլար։ Վէ եէնիտէն ե՛նի գաբըշգըշգալար։ Բրէնս Ալէքսանտր ճէնապլէրինէ գարշը ֆէսատլար։ Վէ պունլար կիպի պիր թագըմ գօրգուվէրիճի արաճիֆլէր։ ադ եիւրէքլէր օյնաթմատըլար։

Պուլկար էհալիսինին, քէնտի տիկէր գօնչուլարընտան պաղըլարընը հալլէրինէ մուղալիր օլարագ, թապաթատան սաքին հալի, Բրէնս Ալէքսանտր ճէնապլէրինէ

քիատան կէչիրէրէք Պահրը Սէֆիտէ ազրթմագ։

2.— Ֆլուհէտէն Էսկի Բարիզօնա եագը պիր մահալէ գատար պէօյիւք նէհրի տէրինէչտիրմէք։

3.— Եփրատ նէհրինի Սէգլավիյէ գանալը իլէ Տէճլէյէ կէչիրմէք։

4.— Տէճլէյի Պաղտատտան Գօրնայա էնտիրտիքտէն սօնրա Շաթ-իլ-Արապը Պասրատան սահիլէ գատար իրսալ իթմէք։

Պէյան իթթիֆիգ պու ամէլիյաթը ազիմէտ էսկի միլէթլէր պիրէ պիզիմ ուօթատրմը տրը։ Պու անէ գատար ամէլիյաթը հաղրէնին միսլինի կէօՊէրէմէտիկիՊասթ-իլ-Նասրը (Նարուգոթանսօսը) սուլտա գանալը Թէխաթթուր իտէլիմ։ Պու գանալ՝ Եփրատ նէհրինէ միվաղիէն կիտէրէք, Հայիթատէն տէնիզ գատար 1000 քիլօմէթրօլրգ պիր մէսաֆէյի գաթ իտէր։ Վէ 50 մէթրօ կէնէյլի. կինտէ եալլրը իտի։ Պու գանալատա ու Թէրազիլէրի, հավուզլար վէ ճէսիմ տուվարլար տախի վար իտի։ Էյան պագը տուրմագտա պուլունան Սէգլավիյէ նէհրի՝ մէզքիր գանալը պիր շիպսի մէվրէալէրինտէն պիրի օլուգ, պունէնէր՝ քիչիւքլիկի իլէ պէրապէր եիւզ իւսթիւ գալմըշ օլան օ ճիվարլարը էհէմմիյէթինի թէֆէքքիւր իթմէք իչին օլուգ։ Գա ճիվարլարը պիզէ պիր ֆիքր վերէպիլիր։

Պու կիւնքի կիւնտէ 200·000 կէօչէր եվիրէ մէսքեան օլան Իրագր Ա. բրագ եանի Մէզօբօթամիա (Միջագետք) օվագթ 20 000 000 էհալիին ճէվէլանկեասը իտի։

Կիւնէչ իչէրաշ օլմաղա պէրապէր, Հինա վէ Լվօբա թարիգը միւթէսավվէրինն թէչէքքիւլի իլէ հէվալիի մէզքիրբէյէ հայթպախչասատախի կէլէճէք տիր։ Օլ հէվալիտէ օրան վէ արաղիի մէզրուա վէ սուլտա կիպի արզն պէրէքէթինի մուճիպ 3 վասէթաի բուԹուպէթ մէֆգուտ օլտուղնտան, եաղմուրլարտա եաղմամագտա տրրլար։

Աղաճլար տիքիլմէսի՝ չէտտա թէէսիր օլան բիւզկեարդն սահրայա էսմէսինէ մանի օլաճագ տրը։ Պրբաղիլեա օրմանլարը կիպի աղաճլըգ լարա մալիք օլմագ թագիրէթինտէ օլան բոլագ արազիտէ չիմտիրբէք ազ ադամ գալմըշ տրը։ Իչպու մէմալիքին էհալիսի՝ արազիյի քէնտիլէրինէ տէօնտիւրբէրէք չօրագ պիր հալէ կէթիրտիլէր։ Էհալիի մէրգումէ սահրա իսթէօրլար իտի։ Վագրա իսթէտիքլէրինի եաքտրլար։

Պու եէնի նէհր թարիգի՝ Պօմպայ թարիգինի Սիվէլիչ թարիգինտէն 2½ կիւն գըսալթաճագ տրը։ Ինշամթը վագրա 1·500·000·000ա միւհթաճ իսէ տէ, վարիտաթը՝ Մ. Էմիլին բիվայէթինէ կէօրէ չայանը էհէմմիյէթ պիր մրգտարա պալիղ օլաճագ տրը։

ՎԻԳԹՕՐ ՀԻՒԿՕՆԸՆ ՎԷՖԱԹԸ ԵՎ ՄԱԽՈՒՄԸ

Ֆրանսա չարը մէշհուրը Վիգթօր Հիւկօնըն վէֆաթը ալաֆր. մայիս 22-տէ պիր սէնէյի տէվր իթմիշ օլաղընտան, թէքմիլ խանէտանը՝ միւթէվէֆֆի միւշարէլէյհին Բարիզտէ մէտֆուն պուլունտրը Բանթէոն նամ էպնիյէի մէշհուր իլա կիւնիւ պիր թագրմ չիչէք պուքէթլէրի իրսալ իթտիքտէն սօնդրա, քէնտիսի տէ ալաֆր. ագչամ սաաթ 7 պուչուգտա մահալը մէզքիւրէ աղիմէթ իթմիշ տիր։

Մայիսին 22-ինճի սաաղհրաը՝ Բանթէոնըն գաբուլարը աչըլմազտան, եանի սաաթ 10-ատան էվվել, տէմիր չէպէքիլէր էօնիւնէ սաթըճրար տուրուպ, հէր տէմ թազէ չիչէրի (իմմօրթէլ, անմահ) պուքէթլէրի, Վիգթօր Հիւկօնըն ֆօթօկրաֆ ըհսմ. լերինի, մէտալիօնյար, վէ եէվմը մէզքիւր միւնասէպէթիլէ եատիկեար օլաճագ էշեահ սարբէ ֆիրուլթ իթմէքտէ իտիլէր։

Սաաթ 10-ատա Բանթէոն գաբուլարը աչըլըպ, շարը միւշարէլէյհէ հայրէթ վէ մուհապէթի օլանլար՝ զիյարէթլէրինէ պաչամըշլար տրը. պունլարատան պաղըլարը՝ քէնտի շախսլարը նամնա զայէթ նէֆիս կրանթալար կէթիրմիշլէր, վէ պազըլարը տախի՝ քէնտի հալ ու վազէթլարընա կէօրէ սահ չիչէք պուքէթլէրի կէթիրիպ, շէօյլէ պիր ուսուլէթլէ մէզարըն գաբուսը էօնիւնտէքի նէրտիվէն այագլարը վէ եախսա օրատա պուլընան պիր հէյքէլին ալթընա վաղ էյլէմիշլէր տիր։ Զիրա Բանթէոնըն թա իչէրիսինէ հիչ պիր կրանթա վաղ օլընմամասը իչիւն սէնայիի նէֆիսէ իտարէսի թարաֆընտան էմրը մախսուս վիրուտ իթմիշ տիր։

Սաաթ օն պիրի չէրեկէք կէչէրէք Մ. Լօգրուա իլէ մատամասը վէ ժանն իլէ ժօրժ Հիւկօ Բանթէօնա միվասէլէթ իթմիշլէր տիր։

Մալիւտ տիր քի, Մատամ Լօգրուա՝ Վիքթօր Հիւկօնըն էօլլէ օղուլարընտան պիրինին գարբոը օլուպ, զէվճինին վէֆաթընտա Մ. Լօգրուա իլէ Թէզվիվիճ իթմիշ տիր։ Քէզալիք ժանն վէ ժօրժ Հիւկօ՝ Վիգթօր Հիւկօնըն թօրունարը, վէ մումայլէյհա գատընըն իլք զօճասընտան օրան էվլատարը օլուպ, պունլարըն պիրինճիսի զըզ վէ իքինճիսի էրքէք տիր։

Վիքթօր Հիւկօ խանէտանընին մէճֆէնը մէզքիւրէ օլան զիյարէթի՝ էօյլէն վագթինէ գատար իմթիտատ իտուպ, պատէհու էհալիյէ տախի մէզար մահալինին գարուլարը աչըլմըշ տրը։

Վիգթօր Հիւկօ՝ Բօսթա վէ Թէլեկրաֆ չիրքէթը ումումիյէսինէ ֆախրի ազա պուլունմուշ օլմասը հասէպիյլէ, էն էվվէլ չիրքէթը մէզքիւրէ Թարաֆընտան պիր հէյքէլ մէպուսէ՝ մէրգատը մէզքիւրը զիյարէթ իթմիշ տիր։

Պիր ազ սանդրա Բաթէլ կազէթասընին հէյէթը թահրիրիյէսի՝ պէօյիւք պիր կրանթա լէթիրմիշ տիր։

Գալապալըգ բէյտէրբէյ չօղալըզընտան, Վիգթօր Հիւկօնընը պիր նէվի մէհրապ իւզէրինէ վաղ օլընմըշ վէ էթրաֆընա քիւլլիյէթլէ չիչէք սաչըմըշ օլան թապուԹընը զիյարէթ իթմէք իչիւն հէր քէս պիրիպիրինի իթիչտիրմէկէ պաչամըշ տրը։ ԹապուԹընը պուլունտրը մահալտէ եէրլէրէ հէր չիչէք պուքէթլէրի սաչըմըշ իտի։

Զիյարէթճիլէր՝ չիրը մէշհուրընը թապուԹընը սէյր ու թէմաշա իթտիքտէն սօնդրա, վէլթէրին մէզարընը պուլընտրը մահզունէ կիմէքտէ պուլընմըշլար տրը։

ՊԱԼՕՆ
ԵՍԽՕՏ ՀԱՎԱՏԱ ՍԷՑԱՀԱԹ

—

ՕԴԱՑԻՆ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆՔ ՄԱՍՆ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

Արգեօք օդապարիկներն ուղղէն հնարաւո՞ր է.

(290 Նոյեմբերը Նիւ-Եէորքէն տեղ.)

Արդ Քրէպս և Ըլնար սպայից կատարած այս փորձարկութիւնէն կը տեսնենք որ, օդապարիկներն ուղղելու խնդիրը գրեթէ լուծուելու վրայ է, և թէ օդին հանդարտ եղած ժամանակը, նոյն սպայից մեքենային միջոցաւ օդապարիկ մը ըստ կամաց ճանապարհորդողին կընայ ուղղուիլ։ Բայց հողմոց ժամանակ, օդապարիկներն ուղղելու խնդրոյն գալով, հոգին բռնութեան դէմ դնելու չափ զօրութիւն ունեցող մեքենայ մը չիմացը, խիստ դժուար է կրսենք առանց անկարելի է ըսելու։ Սակայն դեռ փորձարկութիւնք շարունակուելու վրայ են, այնպէս որ՝ եթէ քսաներորդ դարն օդանաւորդութեան համար բոլորովին նոր թուական մը պիտի բանայ ըսելու ըլլանք կարծեմք սխալած չենք ըլլար։

Հոս կը վերջանայ մեր յօդուածոյն հինգերորդ մասը։ Վեցերորդին այսինքն վերջնոյն մէջ պիտի խօսիմք մի քանի օդանաւորդաց եղերական մահուանց վրայ։

ՄԱՍՆ ՎԵՑԵՐՈՐԴ

Եղերական մահ մի քանի օդանաւորդաց

Սիրելի ընթերցող, յօդուածներս աւարտելէն և իրարմէ բաժնուելէն առաջ, պէտք է յիշենք ու մտքերնիս բերենք այն օդանաւորդներն, որք օդային վերին սահմանները խուզարկելու, և գիտութեան յառաջադիմութեան նպաստելու բուռն փափաքէն մղեալ, իրենց կեանքը կորսնցուցին ճամբան՝ և պատերազմի դաշտին վրայ պատուաբեր կերպիւ մեռան։ Թէպէտ և օդանաւորդութեան մարտիրոսներուն ցանկը երկայն է, սակայն պէտք ենք անոնց մէջէն մի քանիներուն պատմութիւնը ընելով գոհանալ, որովհետեւ մեր արդէն բաւականէն աւելի ընդարձակ յօդուածն ի հարկէ ստիպեալ չենք կըրնար այլեւս երկարել։

Օդանաւորդութեան մարտիրոսաց կարգը բացողը, նոյն իսկ առաջին օդանաւորդն եղած է, ինչպէս հմտառատակի լիչած ենք զայս մեր յօդուածոյն Եէյորդ մասին մէջ, ըսել կուզեմ Ֆիլատր որ Բոզիէլի ազերական մասը։ Բայց հոս պէտք է անոր մահուան պարագաները աւելի ընդարձակ կերպիւ ի մէջ բերել։ Արդ Ֆիլատր լսելով որ Պանչար մթնոլորտական հոսանքի մը ուղղութեան հետեւելով օդապարկով մը Անգլիայէն Դաղղիա անցէր է, ինքալուզեց դարձեալ օդային հոսանքի մը հետեւիլ և օդապարիկով մը Դաղղիայէն Անգլիա անցնիլ։ Ամ այս Ֆիլատր մտածեց օդապարկի դրութիւն մը չինել, որ կազմուած էր մի ջրածին կազով լեցուած գնտաձեւ օդապարկէ, որուն տակը կը գտնուէր գլանաձեւ երկրորդ օդապարիկ մը որ տաք օդով լեցուած պիտի ըլլար։ Ֆիլատր կրսէր թէ, այս դրութեամբ ամենէրին նաւախիճի պէտք չէր ըլլար և թէ տաք օդով լեցուած օդապարկին տակի կրակն արծարծելով կամ նուազեցնելով, մեքենան ըստ կամաց օդանաւորդին, կընայ ամբառնալ կամ իջնել։ Բոզիէլի այս դրութիւնն՝ ամենամտանգաւոր մի դրութիւն էր, որովհետեւ ասիկայ ուրիշ բան չէր, բայց եթէ կրակն վառօդին քով դնել։ Թէպէտ և Բոզիէլի բարեկամք և մանաւանդ Շարլը ուսուցիչն, վտանգին մեծութիւնը ցուցնելով զինքն այս ձեռնարկէն ետ կեցնել ուզեցին, բայց անիկայ իւր մտքին վրայ հաստատ մնալով 1785ին, յունիսի 15ին, իւր օդապարիկն չինողներէն միոյն, Ռոմէնի հետ ամբարձաւ։ Օդապարիկին վերանալն երկու թնդանօթի հարուածներով ժողովրդեան ծանուցուեցաւ, և մեքենան սկսաւ վերհաբաւ բարձրանալ։ Օդանաւորդք վերէն ժողովուրդը բարեւեցին, որ ուրախութեան աղաղակներով իրենց պատասխանեց։ Ամենուն աչքն օդապարկին վրայ էր և զայն ահով կը դիտէին կըսէ ժամանակակից պատմաբան մը։ Օդանաւորդք նեղուցին վրայ բաւական յառաջացած էին և գրեթէ 700 ոտք բարձրութեան մը մէջ կը գտնուէին, երբ արեւմտեան հով մը զանոնք վերստին երկրի վրայ բերաւ։ արդէն 27 վայրկեան է մեր ճանապարհորդք օդին մէջ կը գտնուէին։

Այս միջոցիս տեսաւ թէ օդանաւորդք արտասովոր շարժումներ կը կատարէին նաւակին մէջ և կրակը կը մարէին, երբ մէկէն ի մէկ օդապարկին վերին կողմն մանիչակագոյն բոց մ'երեւցաւ, յետոյ տեսան թէ գնտաձեւ օդապարիկն վար կը ծալուէր, տաք օդոյ օդապարկին և օդանաւորդաց վրայ, որք ահռելի արագութեամբ երկրիս վրայ ինկան։ Պուլոնեանը քառորդ մղոն հեռաւորութեամբ Գրոյի այտարակին առջեւն, ծովէն 300 քայլ հեռաւորութեամբ։

Անմիջապէս հանապարհորդաց օգնութեան դիմելով, զահի հարեալ տեսան թէ, նաւակին տակն, Բոզիէ ապրելէ դադրած էր, և որուն ոսկրներն կոտր կոտր եղած էին։ Իւր ընկերն Ռոմէն՝ թէպէտեւ դեռ կապրէր բայց և ոչ մի խօսք արտասանել կարենալով հոգին փչեց։

Ահա սոսնք եղան օդանաւորդութեան առաջին երկու զոհերն։ Օդանաւորդութեան չոհ գնաց, Պոլոնեացի կոմսն Ֆրանչիսկոս Զամպէգդարի։

Զամպէգդարի խիստ կանուխ գիտութիւններն մշակելու սկսած էր։ Կոմսն 25 տարեկան եղած ժամանակը, Սպանիական թագաւորական նաւատորմիղին մէջ ծառայութեան մտաւ իբր սպայ։ Բայց Տաճկաց դէմ 1787ին ըրած մի արշաւանց ժամանակը անոնց կողմանէ, իւր նաւով հետ միասին գերի բռնուեցաւ և Կոստանդնուպօլսոյ բանտն խրկուեցաւ։

Զամպէգդարի մեր մայրաքաղաքին մէջ երեք տարի ամբողջ բանտը կեցաւ, յետոյ հետէ Սպանիական դեսպանին միջնորդութեամբն ազատուելէ ազատեցաւ։ Իւր բանտարկութեան ժամանակն, Զամպէգդարի, օդանաւորդութեան արհեստն տեսական սկզբանկէտով ուսումնասիրեց։ Պուլոնեը վերադառնալով, այս խնդրոյն վրայ գիրք մը հրատարակեց կոմսն և գիտնականաց ուշադրութեան յանձնեց զայն։ Իւր աշխատութիւնք պապական իշխանութեան կողմանէ գնահատուելով անոր գումար մը դրամ տրուեցաւ, որ իւր խուզարկութիւններն յառաջանի։

Զամպէգդարի ալքոլի լապտեր մը կը գործածէր, որուն բոցն ըստ կամաց ուղղելով, կը կարծէր թէ, օդապարիկն այսպէսով կընայ ուղղել, երբ անիկայ օդին մէջ ի հաւասարակշռութեան գտնուի։

Պէտք չունինք այս եղանակին արտաքոյ կարգի վտանգաւոր ըլլալն յիշեցնել, որովհետեւ ինքնին յայտնի է թէ, ալքոլի բոց մը բռնկող կապի մը մօտն դնելն ինչ աստիճանի անզգուշութիւն է։

Եղերութիւնն իսկ պայծառապէս ատուգեց զայս։ Արդ Զամպէգդարի իւր ի Պուլոնեը կատարած մի ամբարձման ժամանակն, զայն բարձող օդապարիկն ծառի մը բախելով, միատեղ առած լապտերն կոտրեցաւ։ ալքոլն անոր հագուստներուն վրայ թափեցաւ և բռնկեցաւ։ Զամպէգդարի ակնթարթի մը մէջ բոցերով շրջապատեցաւ, և ժողովուրդն այս վիճակին մէջ անոր՝ ամբարուն մէջ աներեւութանալուն ականատես եղաւ։ Սակայն գերմարդկային ճիգերէն ետեւ, Զամպէգդարի կրցաւ բոցերն մարել և վերջապէս երկիր իջաւ։ բայց ծանր վէրքեր առած էր։

Այս արկածէն չի խրատուելով, Զամպէգդարի իւր օդին մէջ ճանապարհորդելու կերպին վրայ ամուր կեցաւ։

Արդ իւր մեքենայովն, երկրորդ անգամ ճանապարհորդութիւն մը կատարելու համար, ամենայն ինչ պատրաստելով, 1804ին, սեպտեմբերի 7ին ամբառնալ ուզեց։ Իւր այս ճանապարհորդութեան շատ մ'արգելքներ եղան։ ի մէջ այլոց օդին գէշութիւնն առ այս մեծամեծ հակառակեցաւ։ Սակայն իւր օդապարկին գէշ օդին պատճառաւ կրած վնասուց առանց փոխ դնելու Զամպէգդարի, իւր ազգակիցներէն Անթրէալի և Կրասսէթի անուն, երկու ընկերացը հետ բարձրացաւ։ Արդ օդանաւորդք նախ դանդաղապէս բարձրանալու սկսան և Պուլոնեը քաղաքին վրայ կը ծածանէին։ Բայց վազվազակի կերպիւ իրենց օդապարիկն անմբռնելի արագութեամբ սկսաւ ընթանալ։ Բայց նոյն ինքն Զամպէգդարի, իւր այս ուղեւորութեան վրայ ըրած պատմութեանը ունկն դնենք։

Հերոնիմոս Բոսեվոն

(Տեվոգ)

ՄԻՔԵԱԹԻՊ

ՄԷՇՏՈՒՏՃԵԱՆ ԵՐԿՈ· ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ՑԵՆԻ—ԳԱԲՈՒԻ

Խմբագրապետ Տէր,

Վերջերս մի օր պատիւ ունեցայ այցելել եէնի-Գարուի Մէշտուտճեան երկ· վարժարանը։

Ցիւեալ վարժարանի հիմնադիր անօրէնը՝ որ է Գէորգ էֆ·Մէշտուտճեան, քաջ ծանօթ է բազմաց իւր երկար ժամանակեայ կրթական բարեօք պաշտօնավարութեամբն՝ ի Պոլիս, 'ի Ռուսսիոյ և 'ի Ռումանիա։ Ուստի քաղցր է մեզ յուսալ թէ՝ Մէշտուտճեան էֆէնտիի խնամոց ներքև գտնուող վարժարանն՝ ոյր բարեկարգ վիճակն ի մօտոյ տեսանք, ապագային մէջ Ազգին ունեցած օգտակար ծառայութեամբքը նշանաւոր պիտի հանդիսանայ, և արդէն տնօրէն էֆէնտիի ազնիւ ջանքերն այս մասին գլուխկոն մը կրնան հասարուիլ։

Վարժարանն է մի մեծ գեղեցկադիր չէնք կրկնայարկ, և կը պարունակէ բաւական ընդարձակ և հոյակապ սենեակներ։ երկսեռ ուսանողք թուով իբր 160—170 ուրոյն յարկերու մէջ կարգերու բաժանեալ լինելով։ ըստ Եւրոպական դրութեան իւրաքանչիւր կարգ ունի իւր օրոշեալ դասարանն ուր փոփոխակի կայցելեն ուսուցիչք դասախօսութեան ժամերուն։ Գոհունակութեան արժանի է արդարեւ վարժարանին ուսուցչական մարմինը, որ իւր մեծ ուսանելի աշխատութեամբն կը լրացնէ կրթանուէր փափաքներն տնօրէն էֆէնտիի, և սա իրաւամբ կրընայ սպասել Մեծարգոյ Ազգայնոց ձեռնտուութեան իւր այս կրթական դժուարին ձեռնարկին մէջ։

Մէշտուտճեան վարժարանին մէջ կաւանդուին՝ կրօնք, Հայերէն, Թուրքերէն, Ֆրանսերէն, Անգլիերէն, Թուաբանութիւն, Աշխարհագրութիւն, Յօժարակալութիւն, Գեղագրութիւն, Գծագրութիւն, Դաշնակ։ Օրիորդաց համար բացի ինչ ինչ ուսումներէ և լեզուներէ մեծ կարեւորութեամբ կ'ուսուցուին առանին անտեսութիւն և ձեւագիտութիւն։

Մէշտուտճեան վարժարանի մէջ իւրաքանչիւր լեզուի դասուց ատեն նոյն լեզուաւ խօսակցութիւնն պարտաւորիչ է։

Ուրախութեամբ կը յայտարարեմք նաև թէ՝ յիշեալ վարժարանի Յնօրէնութիւնը վստահացած կրթասէր ազգայնոց աջակցութեան վայ, մտադիր է ի մօտոյ գիշերօթիկ աշակերտներ ևս ընդունիլ իւր վարժարանն, և արդէն այս մասին կանխապատրաստութիւնք տեղի կ'ունենան և ընդունելութեան պայմանք մանաւոր յայտարարութեամբք արդէն ծանուցուած են ծնողաց նոյն վարժարանի Յնօրէնութեան կողմանէ։

Ցանուն անկողմնակալութեան և առ սէր դաստիարակութեան, հաճեցէք հրատարակել ներկայս և այսու թարգման հանդիսանալ մեր անկեղծ շնորհակալութեան առ Մէշտուտճեան էֆէնտի։

Մնամք յարգանօք
Վրթանէս Աֆուեան
Զմիւռնացի

26 ապրիլ 1886
Կ. Պոլիս

ԱԶԴ

Քաղաքիս համար պէտք է ուսուցչուհի մը՝ որ քաջ գիտնայ հայերէն և ձեռագործ, և քիչ չատ ալ տեղեակ ըլլայ դաշնակի։

Աւելի տեղեկութեան և պայմանաց վրայ խօսելու համար դիմել՝

Առ Մելքոն էֆ. Գալէնտէրեան թիւ 5 Եարբմ ճէտիտ խան Մահմուտ բաշա Կ. Պոլիս։

Բացի երեքշաբթի և հինգշաբթի օրերէն ժամը ըստ տանկաց 4-8։

Ատենապետ Թադ. խորհրդոյ
Հ-ճէ Յարութիւն Գալուստեան

1886 մայիս 10/22
Աֆիոն-Գարահիսար

3—1

ՄԻԼԹԷՖԷՐԻԳԱ

Բարիզտէ այգ ու ալագա էսէրի օլարագ պէր վէճճը աթի պիր ֆաճիա վուգու պուլմուշ տրը։ Շէօյլէ քի, 27 եայրնտա պիր տէլիգանը՝ 20 չայարընտա վէ Լուիզ նամընտա պիր գըզա բէք զիյատէ ալագա իտէրբք, մէրգուսմէ իլէ էվլէնմէք իսթէմէքտէ իմիշ իսէ տէ։ հէր իքիսինին տէ անասը պապասը իշչու իգտիմանա սուրէթը չէտիտէտէ մուխալէֆէթ իթթիքլէրինտէն, իքիսի պիրիքտէ էօյմէկ գարար վերմիշլէր։ վէ ֆիլհագիգա պիր օտա տէրուինէ գարանըգ վէ պիր խամ մանկալ եագըգ գարէօլա իլգէրինտէ թէրքը տաղտաղի այգ ու տիւնեա էյլէմիշլէր տիր։

Գըզ՝ թէրքը հայաթ իթտիկի սըրատա վալիտէսինէ խիթապէն չուբուսուալը եաղմըշ տրը։ «Անանքըզմ, էմիլ իլէ էվէնմէքլիկիմի իսթէմէտիկին իչիւն թէրքը հայաթ իտիյորբմ, լաքին կիւնահա կիրմէքսիզին վէճաթ էյլէյորբմ...» Գունլարը ճէսէտլէրիլէ պէրապէր գարէօլանն այագ թարաֆընտա պիր տէ կիւլ տէմէթի պուլունմուշ տրը։

—

Իւզէրինէ պինիլիպ այագ իլէ էվրիլէրէք եիրիիուլէն պիրպիրի արգասընտա իքի թէքէրլէքլի «վէլօսիրէտ» նամ արապա իլէ էվրօպատան պաչալրպ տէվրը ալէմ սէյահաթը իճրա էթմէքտէ օլան Սթէֆէնսնամ ինկիլիզ՝ կէչէնտէ իրանտան Աֆղանիսթանա ազիմէթ իթմիշ իսէ տէ։ Աֆղան էմիրի պու զաթը՝ Բուս ճասուսը զանն իթմիշ, վէ ինկիլթէրրա հիւբիւմէթի իլէ բօլիթիգասարը սէքթէտար իթմէմէք մագսէտիլէ Մ. Սթէֆէնսի եիրիտէրէք վէլօսիրէտի իլէ պէյապէր հուտուրն խարիճինէ թէպիթ իթտիրմիշ տիր։

ՕՍՄԱՆԼԸ ՊԱՆԳԱՍԸ

1886 ԱՊՐԻԼ 30 ՊԻԼԱՆՁՕՍԸ

ՄԱԹԼՈՒՊԱԹ

		Ղրշ·
Էսհամ—Սէրմայէտէն հէնուզ ախզ օլունմամըշ էսհամ		550,000,000
Սանդրգ	Սթամպօլտա	86,482,176 24
	Շիւսլէյէրտէ	55,366,912 12
Սանդրգտա պուլունան սէնէտաթ		413,946,934 29
Խազինէի Հիւմայունուն հիսապաթը ճարիյէսի—Պանգանէն զիմմաթը		749,352,272 35
Միւխթէլիթի հիսապաթը ճարիյէ—Պանգանէն զիմմաթը		139,981,024 28
Էսհամ վէ էմթիա իւզէրինէ իգրազ օլունան մէպալիղ		129,288,462 9
Էմլաք վէ էյնա		12,267,507 37
Միւթէնէվիա		6,354,545 12
		2,143,039,836 26

ՏՈՒԳՈՒՆԱԹ

Սէրմայէ		1,100,000,000
Թէտավիւլտէ պուլունան պանգնոթլար	Սթամպօլտա	45,767,600 »
	Շիւսլէյէրտէ	77,223,813 9
Իօտէնէճէք գամպիո		»
Խազինէի Հիւմայունուն հիսապաթը ճարիյէսի—Մաթլուպաթ		447,994,544 11
Միւխթէլիթի հիսապաթը ճարիյէ—Մաթլուպաթ		70,913,787 34
Մուայէնէ վատէի տէբօզիթօ		314,290,338
Իհթիյաթը միւխթէլիթի		400,390
Իօտէնէճէք թէմէթթիւ		36,448,366 12
Միւթէնէվիա		2,143,039,836 26

Ալընա մութապըգ օլտուղու թաստիգ օլունուր։

Մէ·ոէրը ոոմոոգ
ՖՕՍԹԸՐ

Մէ·ոէրը
Է.Մ. ՏԸՂՕ

ԳՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ

ՊԱՆԳԱՍԸՆԸ 30 ԱՊՐԻԼ 1886 ԹՈՒՐԻԽԻՆՏԷՌԻ ՊԻԼԱՆՁՕՍՈՒ ՏԸՐ

ՄԱԹԼՈՒՊԱԹ

	Ֆրանկ Մանրիյ
Սանդրգտա վէ պանգալարտա նուգուտ	58,289,692 47
Սանդրգտա պուլունան սէնէտաթ	255,512,866 88
Հիսապը ճարի	108,547,608 39
Բէհին վէ եա թէտէմինաթ իւզէրինէ իգրազ օլունան մէպալիղ վէ սարիէ	90,468,201 97
Հիսսէ վէ պոնօ վէ թահվիլաթ վէ էսհամ	59,468,527 93
Իմլաք	50,000,000 »
Էմր իւզէրինէ աչըլան հիսապլար	5,243,665 80
Սէրմայէտէն հէնուզ ախզ օլունմայան մէպալաղ	100,000,000 »
Եէքիւն	707,150,563 44

ՏՈՒԳՈՒՆԱԹ

Տէբօզիթօ վէ աչըգ պոնօլար	157,851,151 51
Հիսապը ճարի	199,464,410 12
Հիսսալը խուսուսի	16,190,198 96
Գապուլ օլունան բօլիցալար	41,450,696 66
Վատէի մուայէնէ իլէ տէբօզիթօ վէ պոնօլար	41,978,528 60
Էմր իւզէրինէ աչըլան հիսապլար	10,215,597 59
Իհթիյաթ ագչէսի	50,000,000 »
Խուսուսի իհթիյաթ ագչէսի	50,000,000 »
Սէրմայէ	200,000,000 »
Եէքիւն	707,150,563 44

Միւտիրը ումումի
Ա. ՄԱԶԷՐԱ

Մէ հիսը իտարէ բէյսի
ՀԱՆՐԻ ԺԷՐՄԷՆ

ՏԱԽԻԼԻՑԷ

Գարատաղ բրէնսինէ նիշանը իմ. Թիլոզը թէսլիսէ մէժուր օլան Սիւլէյման բաչա հաղրէթլէրի՝ Զէթինէյ մուսասէրէթ իտրէք, իհթիրամաթը ֆէվգէլատ իլէ գապուլ օլունմըշ, վէ նիշանը մէզքիւր՝ Զէթինեէ Օսմանլը սէֆիրի ճէվատ բաչա վէ սէֆարէթը մէզքիւրէ մէժուրլարը հազրը օլարգլարը հալատ բըրենը միւշարէլէյհէ թագտիմ գըլընմըշ տը։

—Էվվէլճէ եաղարդըմըզ վէճհիլէ, Ալսթրիա սէֆիրի Պարօն Գալիս՝ տիւն ֆամիլեասը իլէ պէրապէր մէնդունէն մէժլիսէթի ճանիպինէ ադամէթ էյլէմիշ տիր։

Յատրպամ Բեամիլ բաչա հազրէթլէրի թարաֆընտան թէրճէման վէ քիլ, վէ խարճիլէ նազրը Սախտ բաչա հազրէթլէրի թարաֆընտան թէրճէման կիւրպաեան Միքայէլ էֆէնտիլէր իլէ։ Ալսթրիա սէֆարէթի հէյէթի վէ սիւֆէրաի սարէթ պաշ թէրճէմանլարը՝ սէֆիրը միւշարէյէյհ հազրէթլէրինի վարօրա գատար թէյեռ իթմիշլեր տիր։

Միւշարէյէյհին ավտէթինէ գատար ուսուրբ սէֆարէթի տերէօճտէ իտէճէք օլան պաշ թէրճէման Պարօն Կոնտէ՝ էվվէլքի կիւն Պարօն Գալիս թարաֆընտան խարիճիլէ նազրը Սախտ բաչա հազրէթլէրինէ թագտիմ օլունմըշ տը։

—Պու կիւն ասաքիրը պահրիյէյէ պիր մասլ վէրիլէճէկի իշիտիմիշ տիր։

—Շէհէր Լիմանէթի՝ բէնտի սէնէլիք պիւտժէսինի պաթթանպիմ, Պապը Ալինին էնդրը թաստիգինէ տրգ իթմիշ իսէ տէ, պունտա մէսարիֆամի՝ թահմին օլունան հասըլաթ. տան գիյատէ օլտրղընտա, մէզքիւր պիւտժէ՝ պէրաի թաատիլ Լիմանէթը միշարէյէյհայա իատէ օլընմըշ տը։

Շէհէր Լիմին Մազհար բաչա հազրէթլէրի թարաֆընտան վուգու